

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства охорони здоров'я України

19 липня 2005 року № 360

(у редакції наказу

Міністерства охорони здоров'я України

від \_\_\_\_\_ № \_\_\_\_\_)

## **ПРАВИЛА**

### **виписування рецептів на лікарські засоби та медичні вироби**

#### **I. Загальні вимоги до виписування рецептів на лікарські засоби та медичні вироби**

1. Ці Правила визначають вимоги до виписування рецептів на лікарські засоби та медичні вироби.

2. У цих Правилах терміни вживаються у такому значенні:

електронний рецепт – електронний медичний документ, сформований в Реєстрі медичних записів, записів про направлення та рецептів (далі – Реєстр) в електронній системі охорони здоров'я (далі – система) на підставі медичних записів в Реєстрі;

лікарські засоби та медичні вироби, які відпускаються на пільгових умовах – лікарські засоби та медичні вироби, які згідно з законодавством відпускаються з аптек, їхніх структурних підрозділів безоплатно чи на пільгових умовах за рахунок бюджетних коштів, крім лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення (далі – лікарські засоби, які підлягають реімбурсації);

медичний працівник – лікар, який перебуває у трудових відносинах із суб'єктом господарювання або провадить господарську діяльність з медичної практики як суб'єкт господарювання;

паперовий рецепт – медичний документ у паперовій формі, виписаний медичним працівником на рецептурному бланку форми № 1 (ф-1) або на спеціальному рецептурному бланку форми № 3 (ф-3);

рецептурний лікарський засіб – лікарський засіб, який відповідно до інструкції для медичного застосування підлягає відпуску за рецептом;

суб'єкт господарювання – заклад охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування, реабілітаційний заклад або фізична особа – підприємець, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики.

Інші терміни в цих Правилах вживаються у значеннях, наведених у законах України «Про лікарські засоби», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про державні фінансові гарантії медичного

обслуговування населення» та інших нормативно-правових актах у сфері охорони здоров'я.

3. Рецепти на лікарські засоби та медичні вироби (далі – рецепти) виписуються медичними працівниками згідно з лікарськими спеціальностями, за якими провадиться медична практика відповідно до отриманої суб'єктом господарювання ліцензії, та відповідних лікарських посад.

Медичні працівники, які мають право виписувати рецепти, є відповідальними за призначення пацієнту лікарських засобів та медичних виробів згідно із законом, а також за додержання вимог цих Правил.

Рецепти виписуються на лікарські засоби, зареєстровані в Україні, крім випадків, передбачених законом.

4. Рецепти виписуються пацієнту за наявності відповідних показань з обов'язковим внесенням відомостей до первинної облікової медичної документації.

5. Рецепти виписуються для відпуску з аптек, їхніх структурних підрозділів пацієнтам (їхнім законним представникам):

- 1) рецептурних лікарських засобів;
- 2) екстемпоральних лікарських засобів;
- 3) лікарських засобів та медичних виробів, які відпускаються на пільгових умовах;
- 4) лікарських засобів, які підлягають реімбурсації.

6. Паперові рецепти виписуються:

- 1) у разі призначення екстемпоральних лікарських засобів;
- 2) з метою ввезення на митну територію України незареєстрованих в Україні лікарських засобів для індивідуального використання громадянами;
- 3) з метою введення в обіг та експлуатацію окремих медичних виробів для індивідуального використання та/або експлуатації фізичними особами з метою збереження їхнього життя та здоров'я;
- 4) у разі призначення медичних виробів, що відпускаються на пільгових умовах;

5) за згодою пацієнта (його законного представника) при виникненні технічного збою в роботі центральної бази даних системи (далі – центральна

база даних), який триває більш як 24 години підряд та унеможливорює виписування електронних рецептів, що підтверджується інформацією на вебсайті системи, крім лікарських засобів, які відпускаються на пільгових умовах або підлягають реімбурсації. У цьому випадку після відновлення роботи центральної бази даних на лікарський засіб, на який попередньо було виписано паперовий рецепт, електронний рецепт не виписується.

7. Для виписування паперових рецептів на лікарські засоби, крім лікарських засобів, які містять наркотичні засоби, психотропні речовини, (далі - наркотичні (психотропні) лікарські засоби), та медичні вироби застосовуються рецептурні бланки форми № 1 (ф-1), визначеної в додатку 1 до цих Правил.

Для виписування паперових рецептів на наркотичні (психотропні) лікарські засоби в чистому вигляді або в суміші з індіферентними речовинами застосовуються спеціальні рецептурні бланки форми № 3 (ф-3), визначеної в додатку 2 до цих Правил.

8. Паперові рецепти виписуються на рецептурних бланках форм № 1 (ф-1) та № 3 (ф-3), що виготовлені на паперових носіях друкарським способом.

При цьому спеціальні рецептурні бланки форми № 3 (ф-3) для паперових рецептів виготовляються на папері рожевого кольору розміром 75 x 120 мм, мають наскрізну нумерацію. Контроль за їх обліком та використанням покладається на відповідальну особу, яка визначається наказом суб'єкта господарювання.

Після виписування паперового рецепта він надається пацієнту (його законному представнику), крім відривної частини рецептурного бланка форми № 1 (ф-1), що залишається у суб'єкта господарювання, медичний працівник якого виписав рецепт.

9. Електронні рецепти виписуються шляхом внесення відповідного запису до Реєстру відповідно до Порядку ведення Реєстру медичних записів, записів про направлення та рецептів в електронній системі охорони здоров'я, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28 лютого 2020 року № 587, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05 березня 2020 року за № 236/34519, з урахуванням інформації, визначеної рецептурними бланками форми №1 (ф-1) та №3 (ф-3).

Електронний рецепт виписується на одне найменування лікарського засобу за міжнародною непатентованою назвою лікарського засобу. Торговельна назва зазначається, якщо лікарський засіб не має міжнародної непатентованої назви або належить до лікарських засобів біологічного походження чи подібних біологічних лікарських засобів (біосимілярів).

10. Після виписування електронного рецепта пацієнту (його законному представнику) надається інформація про номер виписаного електронного рецепта та код підтвердження одним із таких способів:

1) для лікарських засобів, які відпускаються на пільгових умовах або підлягають реімбурсації, чи наркотичних (психотропних) лікарських засобів відправлення повідомлення з номером виписаного електронного рецепта та кодом підтвердження на номер телефону пацієнта (його законного представника), внесений до системи, та/або за запитом пацієнта (його законного представника) надання інформаційної пам'ятки у паперовій формі з номером виписаного електронного рецепта, кодом підтвердження та інформацією про виписаний лікарський засіб, передбаченою рецептурними бланками форми №1 (ф-1) та №3 (ф-3) (далі – інформаційна пам'ятка);

2) для лікарських засобів, не зазначених у підпункті 1 цього пункту, надання пацієнту (його законному представнику) інформаційної пам'ятки.

11. У разі виписування паперових рецептів на наркотичні (психотропні) лікарські засоби, які відпускаються на пільгових умовах, одночасно з виписуванням рецепта на спеціальному рецептурному бланку форми № 3 (ф-3) виписується додатково рецепт на рецептурному бланку форми № 1 (ф-1).

12. Дозволяється виписувати рецепт на лікарський засіб в кількості, необхідній для продовження чи повторення курсу лікування, за винятком лікарських засобів, що відпускаються згідно з нормами відпуску лікарських засобів за рецептом (далі – норми відпуску), зазначеними в додатку 3 до цих Правил.

13. Забороняється виписувати в одному рецепті лікарські засоби у більшій кількості, ніж зазначено у нормах відпуску, крім випадків зазначених у пунктах 2, 3 розділу II цих Правил та у нормах відпуску лікарських засобів в оригінальних упаковках, що містять більшу кількість таблеток, ніж зазначена у нормах відпуску. У такому випадку дозволяється виписувати в одному рецепті одну упаковку, але не більше п'ятдесяти таблеток.

14. Забороняється виписувати рецепти на лікарські засоби (за міжнародними непатентованими назвами), визначені в додатку 4 до цих Правил, що використовуються для усіх видів наркозу (інгаляційного, неінгаляційного, увідного) при хірургічних та діагностичних втручаннях.

15. Рецепти виписуються медичними працівниками на комбіновані лікарські засоби, що містять наркотичні засоби, психотропні речовини чи прекурсори в кількості, що не перевищує їхню гранично допустиму норму, при цьому паперові рецепти виписуються на рецептурних бланках форми № 1 (ф-1).

Забороняється виписувати в одному рецепті на комбіновані лікарські засоби, у складі яких кількість наркотичних засобів, психотропних речовин чи прекурсорів перевищує гранично допустиму кількість, визначену в додатку 5 до цих Правил.

Для лікарських засобів в оригінальних упаковках, що містять наркотичні засоби, психотропні речовини чи прекурсори в кількості, що перевищує їх гранично допустиму норму, дозволяється виписувати в одному рецепті одну упаковку лікарського засобу, але не більше п'ятдесяти таблеток.

16. Строк дії рецепта з дати його виписування становить:

1) для паперових рецептів на спеціальних рецептурних бланках форми № 3 (ф-3) та електронних рецептів на наркотичні (психотропні) лікарські засоби – десять календарних днів;

2) для паперових рецептів на рецептурних бланках форми № 1 (ф-1):  
на лікарські засоби, зазначені в підпунктах 1, 2 пункту 5 цього розділу – дев'яносто календарних днів;  
на лікарські засоби та медичні вироби, зазначені в підпункті 3 пункту 5 цього розділу – тридцять календарних днів;

3) для електронних рецептів:  
на лікарські засоби (крім наркотичних (психотропних) лікарських засобів), зазначені в підпункті 1 пункту 5 цього розділу – дев'яносто календарних днів;  
на лікарські засоби (крім наркотичних (психотропних) лікарських засобів), зазначені в підпунктах 3, 4 пункту 5 цього розділу – тридцять календарних днів.

17. Рецепт, який виписано з порушенням вимог цих Правил та/або який містить несумісні лікарські засоби та/або помилки, зокрема у дозі лікарського засобу, та/або строк дії якого закінчився, вважається недійсним.

Суб'єкт господарювання, медичний працівник якого виписав рецепт з порушенням вимог цих Правил, та/або який містить несумісні лікарські засоби та/або помилки, зокрема у дозі лікарського засобу, зобов'язаний забезпечити виписування нового рецепта для пацієнта.

## **II. Особливості виписування рецептів для деяких категорій пацієнтів**

1. У разі необхідності дозволяється виписувати пацієнтам в одному рецепті лікарські засоби (крім наркотичних (психотропних) лікарських засобів), у тому числі ті, які відпускаються на пільгових умовах, в кількості, призначеній на курс лікування до дев'яноста календарних днів, враховуючи норми відпуску.

2. Дозволяється виписувати пацієнтам із затяжними чи хронічними захворюваннями в одному рецепті наркотичні (психотропні) лікарські засоби, у тому числі ті, які відпускаються на пільгових умовах, в кількості, призначеній на курс лікування до десяти календарних днів.

3. Дозволяється виписувати при наданні паліативної допомоги пацієнтам в одному рецепті лікарські засоби, у тому числі ті, які відпускаються на пільгових умовах, в кількості, призначеній на курс лікування до п'ятнадцяти календарних днів.

4. Для пацієнтів із затяжними чи хронічними захворюваннями на лікарські засоби, що містять фенobarбітал у кількості, яка не перевищує гранично допустиму, у суміші з іншими лікарськими засобами, які відпускаються з аптек, їхніх структурних підрозділів за рецептом, можуть виписуватися рецепти на курс лікування до тридцяти календарних днів, при цьому паперові рецепти виписуються на рецептурних бланках форми № 1 (ф-1).

5. При зверненні пацієнта (його законного представника) технічними засобами електронних комунікацій до лікаря, який надає первинну медичну допомогу (далі – лікар ПМД) та якого пацієнт (його законний представник) обрав у встановленому законодавством порядку, цей лікар ПМД має право виписати електронний рецепт без проведення особистого прийому пацієнта за умови наявності в пацієнта хронічного чи затяжного захворювання або необхідності продовження лікування за попередньо встановленим діагнозом та призначеним лікуванням, зазначеним як призначення в медичних записах пацієнта в системі.

### **III. Особливості щодо заповнення рецептурних бланків для паперових рецептів**

1. Паперові рецепти заповнюються чітко і розбірливо від руки кульковою ручкою з обов'язковим заповненням інформації, передбаченої відповідною формою рецептурного бланка. Виправлення в паперовому рецепті не дозволяються.

2. Забороняється нанесення на рецептурний бланк інформації (в тому числі рекламної), крім визначеної у цьому розділі.

3. На паперових рецептах зазначається міжнародна непатентована назва лікарського засобу. Торговельна назва зазначається, якщо лікарський засіб не має міжнародної непатентованої назви або належить до лікарських засобів біологічного походження чи подібних біологічних лікарських засобів (біосимілярів).

Забороняється скорочення близьких за найменуванням інгредієнтів, що може призвести до нерозуміння стосовно того, який лікарський засіб виписано.

4. Правила заповнення рецептурного бланка форми № 1 (ф-1) для паперових рецептів:

1) при виписуванні паперових рецептів у частині бланка вище лінії відрізу, яка залишається у суб'єкта господарювання, медичний працівник якого виписав рецепт, зазначаються прізвище, ініціали та вік пацієнта, назви лікарських засобів із зазначенням форм випуску та виписаної кількості лікарських засобів, номер бланка друкарським способом та дата виписування (число, місяць, рік) рецепта;

2) у частині бланка нижче лінії відрізу у відповідних графах для закладів охорони здоров'я, реабілітаційних закладів, медичний працівник яких виписує паперовий рецепт, зазначаються найменування закладу охорони здоров'я, реабілітаційного закладу, його місцезнаходження, код за ЄДРПОУ, номер та дата (число, місяць, рік) видачі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики або номер та дата (число, місяць, рік) рішення органу ліцензування про видачу ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики;

3) у частині бланка нижче лінії відрізу у відповідних графах для фізичної особи – підприємця (далі – ФОП), медичний працівник якого виписує паперовий рецепт, зазначаються прізвище, ім'я та по батькові (за наявності) ФОП, місце проживання (місце провадження діяльності) ФОП, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті), номер та дата (число, місяць, рік) видачі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики або номер та дата (число, місяць, рік) рішення органу ліцензування про видачу ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики;

4) у графі «Рецепт № \_\_\_\_\_» зазначається номер паперового рецепта друкарським способом та підкреслюється слово «дорослий» у випадку виписування рецепта особі віком від 18 років, або «дитячий» у випадку виписування рецепта особі віком до 18 років;

5) у графі «(дата виписування рецепта)» зазначаються число, місяць та рік виписування паперового рецепта;

6) у паперовому рецепті підкреслюється «за повну вартість», якщо пацієнт оплачує повну вартість лікарського засобу за власні кошти та/або з інших джерел, не заборонених законом, крім бюджетних коштів, або «безоплатно», якщо для лікарського засобу, який відпускається на пільгових умовах, передбачено безоплатний відпуск для пацієнта, або «з доплатою», якщо пацієнт частково оплачує вартість лікарського засобу, який відпускається на пільгових умовах;

7) у графі «джерело фінансування» зазначається бюджетна програма, за рахунок фінансування якої лікарський засіб відпускається пацієнту безоплатно або з доплатою: «Місцева програма», «Регіональна програма», «Інша бюджетна програма в охороні здоров'я» тощо;

8) у паперовому рецепті зазначаються прізвище, ініціали та вік пацієнта, якому виписується рецепт;

9) у графі «Рецепт дійсний протягом» підкреслюється строк дії паперового рецепта – тридцять або дев'яносто календарних днів;

10) у паперовому рецепті зазначаються прізвище та ініціали медичного працівника, який виписує рецепт. Паперовий рецепт підписується медичним працівником, який виписав рецепт. Медичним працівникам забороняється підписувати не заповнені рецептурні бланки;

11) на рецептурних бланках форми № 1 (ф-1) дозволяється виписувати не більше трьох найменувань лікарських засобів. Одне найменування лікарського засобу виписується у разі призначення лікарських засобів на рецептурному бланку форми № 1 (ф-1), які відпускаються на пільгових умовах.

12) в частині звернення медичного працівника до фармацевтичного працівника у паперовому рецепті зазначаються:

латинською, або англійською, або українською мовою назва лікарського засобу, а саме: міжнародна непатентована назва, торговельна назва у випадках, визначених пунктом 3 цього розділу, назва формоутворюючих та коригуючих речовин, склад лікарського засобу, лікарська форма, звернення медичного працівника до фармацевтичного працівника про виготовлення та/або видачу лікарського засобу. Скорочення зазначаються тільки латинською мовою;

державною мовою або мовою міжнародного спілкування зазначається спосіб застосування лікарських засобів із зазначенням дози, частоти, часу та умов прийому. Забороняється обмежуватися загальними приписами типу «Зовнішнє», «Відомо» тощо.

Використання латинських скорочень дозволяється тільки відповідно до прийнятих у медичній та фармацевтичній практиці, визначених у додатку 6 до цих Правил;

13) у графі «Додаткова інформація» зазначається номер страхового поліса (за наявності), а також для лікарських засобів та медичних виробів, які відпускаються на пільгових умовах, зазначається інформація, необхідна для виконання державних, регіональних або місцевих програм, в тому числі уточнююча інформація щодо графі «Джерело фінансування»;

14) паперовий рецепт, який виписується на лікарський засіб, зазначений у підпункті 2 пункту 6 розділу I цих Правил, засвідчується печаткою медичного працівника, який виписав рецепт.

5. Особливості заповнення паперових рецептів на екстемпоральні лікарські засоби:

1) паперові рецепти на екстемпоральні лікарські засоби заповнюються в розгорнутому вигляді;

2) назви наркотичних (психотропних) та отруйних лікарських засобів пишуться на початку паперового рецепта, далі – усі інші лікарські засоби (інгредієнти);

3) при виписуванні наркотичних (психотропних), отруйних та сильнодіючих лікарських засобів у дозах, що перевищують вищі одноразові дози, медичний працівник зобов'язаний написати дозу цього засобу словами і поставити знак оклику;

4) кількість твердих та сипучих лікарських засобів зазначається у грамах (0,001; 0,01; 0,5; 1,0), рідких – у мілілітрах, грамах, краплях;

5) за потреби негайного відпуску пацієнту (його законному представнику) лікарських засобів у верхній частині паперового рецепта проставляється позначка «cito» (швидко) або «statim» (негайно);

6) на зворотному боці рецептурного бланка проставляються штамп аптеки, яка виготовила лікарський засіб, номер лікарської форми індивідуального виготовлення. У графах «Перевірів», «Відпустив», «Прийняв», «Виготовив» зазначаються прізвища, ініціали та проставляються підписи фармацевтичних працівників, які заповнюють ці графи.

6. Правила заповнення спеціального рецептурного бланка форми № 3 (ф-3) для паперових рецептів:

1) у верхній частині бланка для закладів охорони здоров'я, реабілітаційних закладів, медичний працівник якого виписує паперовий рецепт, зазначаються найменування закладу охорони здоров'я, реабілітаційного закладу, його місцезнаходження, код за ЄДРПОУ, номер та дата (число, місяць, рік) видачі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики або номер та дата (число, місяць, рік) рішення органу ліцензування про видачу ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики;

2) у верхній частині бланка для ФОП, медичний працівник якого виписує паперовий рецепт, зазначаються прізвище, ім'я та по батькові (за

наявності) ФОП, місце проживання (місце провадження діяльності) ФОП, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті), номер та дата (число, місяць, рік) видачі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики або номер та дата (число, місяць, рік) рішення органу ліцензування про видачу ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики;

3) у частині «Рецепт» зазначаються серія та номер друкарським способом, дата (число, місяць, рік) виписування паперового рецепта, прізвище, ініціали та вік пацієнта;

4) у паперовому рецепті зазначаються прізвище та ініціали медичного працівника, який виписує рецепт. Паперовий рецепт підписується медичним працівником, який виписав рецепт. Медичним працівникам забороняється підписувати не заповнені рецептурні бланки;

5) на спеціальних рецептурних бланках форми № 3 (ф-3) дозволяється виписувати одне найменування лікарського засобу;

6) заповнення паперового рецепта в частині звернення до фармацевтичного працівника здійснюється відповідно до підпункту 12 пункту 4 цього розділу.

#### **IV. Особливості виписування електронних рецептів на лікарські засоби, які підлягають реімбурсації**

1. Електронні рецепти на лікарські засоби, які підлягають реімбурсації, виписуються медичними працівниками відповідно до цих Правил з урахуванням вимог нормативно-правових актів у сфері функціонування системи та державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення.

2. Електронні рецепти на лікарські засоби, які підлягають реімбурсації, виписуються лікарями ПМД, крім:

1) препаратів інсуліну та лікарських засобів для лікування нецукрового діабету, електронні рецепти на які виписуються лікарями за спеціальностями «Ендокринологія», «Дитяча ендокринологія» (далі – лікарі-ендокринологи). При цьому, лікарі ПМД можуть виписувати такі лікарські засоби тільки на підставі відповідного призначення, внесеного до системи лікарем-ендокринологом;

2) лікарських засобів для лікування розладів психіки та поведінки, електронні рецепти на які виписуються лікарями за спеціальностями «Психіатрія», «Дитяча психіатрія»;

3) лікарських засобів для лікування епілепсії, електронні рецепти на які виписуються лікарями за спеціальностями «Психіатрія», «Дитяча психіатрія», «Неврологія», «Дитяча неврологія».

3. Новий електронний рецепт (крім рецептів, виписаних з порушенням вимог цих Правил, та/або які містять несумісні лікарські засоби та/або помилки, зокрема у дозі лікарського засобу) на лікарський засіб, який підлягає реімбурсації, з однаковою міжнародною непатентованою назвою може бути виписаний не раніше ніж:

за сім календарних днів до закінчення строку, на який було виписано попередній електронний рецепт на лікарський засіб, якщо такий строк становить або перевищує двадцять один календарний день;

за три календарні дні до закінчення строку, на який було виписано попередній електронний рецепт на лікарський засіб, якщо такий строк є меншим за двадцять один календарний день.

Для цілей цього пункту строк, на який було виписано електронний рецепт на лікарський засіб, який підлягає реімбурсації, відраховується від дати внесення запису до Реєстру.

Електронні рецепти на лікарські засоби, виписані раніше зазначених у цьому пункті строків, вважаються дійсними за умови повної оплати їхньої вартості з джерел, не заборонених законом, крім коштів бюджетного асигнування на реімбурсацію лікарських засобів за договорами про реімбурсацію.

**В.о. генерального директора  
Директорату фармацевтичного  
забезпечення**

**Іван ЗАДВОРНИХ**